YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

28 päivänä syyskuuta 2006 *

Asiassa C-467/04,

jossa on kyse EU 35 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Audiencia Provincial de Málaga (Espanja) on esittänyt 8.7.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 2.11.2004, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajina ovat

Giuseppe Francesco Gasparini,

José M[a] L. A. Gasparini,

Giuseppe Costa Bozzo,

Juan de Lucchi Calcagno,

Francesco Mario Gasparini,

José A. Hormiga Marrero ja

Sindicatura Quiebra,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit N. Colneric (esittelevä tuomari), J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič ja E. Levits,

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.3.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– G. F. Gasparini, edustajinaan abogados H. Oliva García, L. Pinto, I. Ayala Gómez ja P. González Rivero,

– J. Mª L. A. Gasparini, edustajanaan abogado C. Font Felíu,

– Costa Bozzo, edustajinaan abogado L. Rodríguez Ramos ja procurador J. C. Randón Reyna,

– de Lucchi Calcagno, edustajinaan abogado F. García Guerrero-Strachan ja procuradora B. De Lucchi López,

– F. M. Gasparini, edustajanaan abogado J. García Alarcón,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään M. Muñoz Pérez,

– Ranskan hallitus, asiamiehenään J.-C. Niollet,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, jota avustaa avvocato dello Stato G. Aiello,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. G. Sevenster, C. Wissels ja C. ten Dam,

– Puolan hallitus, asiamiehenään T. Nowakowski,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään L. Escobar Guerrero, W. Bogensberger ja F. Jimeno Fernández,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.6.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhtäältä tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen (EYVL 2000, L 239, s. 19), joka allekirjoitettiin 19.6.1990 Schengenissä (jäljempänä yleissopimus), 54 artiklan ja toisaalta EY 24 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, jossa vastaajina ovat G. F. Gasparini, J. M[a] L. A. Gasparini, Costa Bozzo, de Lucchi Calcagno, F. M. Gasparini, Hormiga Marrero sekä Sindicatura Quiebra, joiden epäillään saattaneen Espanjan markkinoille salakuljetettua oliiviöljyä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan, joka on liitetty Amsterdamin sopimuksella Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen (jäljempänä pöytäkirja),

1 artiklan mukaan kolmetoista Euroopan unionin jäsenvaltiota, joiden joukossa ovat Espanjan kuningaskunta ja Portugalin tasavalta, voi toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä keskenään Schengenin säännöstön soveltamisalalla, sellaisena kuin se määritellään kyseisen pöytäkirjan liitteessä.

4 Näin määriteltyyn Schengenin säännöstöön kuuluvat erityisesti Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehty sopimus (EYVL 2000, L 239, s. 13), joka allekirjoitettiin Schengenissä 14.6.1985 (jäljempänä Schengenin sopimus), ja yleissopimus.

5 Pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan Amsterdamin sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen Schengenin säännöstöä sovelletaan välittömästi pöytäkirjan 1 artiklassa lueteltuihin kolmeentoista jäsenvaltioon.

6 Pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan toisen virkkeen mukaisesti Euroopan unionin neuvosto teki 20.5.1999 päätöksen 1999/436/EY Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisen oikeusperustan vahvistamisesta kullekin Schengenin säännöstöön kuuluvalle määräykselle ja päätökselle (EYVL L 176, s. 17). Tämän päätöksen 2 artiklasta ja sen liitteestä A ilmenee, että neuvosto on vahvistanut yleissopimuksen 54–58 artiklan oikeusperustaksi EU 34 ja EU 31 artiklan, jotka kuuluvat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoon, jonka otsikkona on "Määräykset poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa".

7 Yleissopimuksen 54–58 artikla muodostavat yleissopimuksen III osaston, jonka otsikkona on "Poliisi ja turvallisuus", 3 luvun, jonka otsikkona on "*Ne bis in idem* -periaatteen soveltamisesta".

8 Yleissopimuksen 54 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Henkilöä, jota koskevassa asiassa sopimuspuoli on antanut lainvoimaisen tuomion, ei voida syyttää samasta teosta toisen sopimuspuolen toimesta edellyttäen, että tämä henkilö on tuomion saatuaan suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä taikka että sitä ei voida tuomion antaneen sopimuspuolen lain mukaan enää suorittaa."

9 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1) 3 artiklassa, jonka otsikkona on "Eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat kieltäytymisperusteet", säädetään seuraavaa:

"'Täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomainen, jäljempänä 'täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen', kieltäytyy panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön seuraavissa tapauksissa:

– –

2) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;

– –"

10 Kyseisen puitepäätöksen 4 artiklassa, jonka otsikkona on "Eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet", säädetään seuraavaa:

"Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

– –

4) jos syyteoikeus on vanhentunut tai tuomittu rangaistus on rauennut täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja teot kuuluvat tämän jäsenvaltion toimivaltaan sen oman rikoslainsäädännön mukaan;

– –"

11 Yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta antaa ennakkoratkaisuja asioista, jotka kuuluvat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston soveltamisalaan, määrätään tämän sopimuksen 35 artiklassa.

12 Espanjan kuningaskunta on EU 35 artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan a alakohdan mukaisesti julistanut hyväksyvänsä yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja EU 35 artiklassa tarkoitettujen säädösten pätevyydestä ja tulkinnasta (EYVL 1999, C 120, s. 24).

13 EY 24 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Kolmansista maista tulevien tuotteiden katsotaan olevan jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa, jos tuontimuodollisuuksia on noudatettu ja tuotteista on tässä jäsenvaltiossa kannettu niistä menevät tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut eikä näitä tulleja tai maksuja ole kokonaan tai osittain palautettu."

Kansallinen lainsäädäntö

14 Salakuljetusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta ja salakuljetusta koskevien rikosten ja hallinnollisten rikkomusten sääntelystä 13.7.1982 annetun lain (Ley Orgánica) nro 7/1982 (BOE nro 181, 30.7.1982, s. 20623) 1 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Syyllistyy salakuljetusrikokseen, kun tavaroiden arvo on vähintään miljoona pesetaa, se, joka

1) tuo maahan tai vie maasta laillisessa vaihdannassa olevia tavaroita esittämättä niitä tulliviranomaisille

2) suorittaa liiketoimia, pitää hallussaan tai saattaa liikkeeseen laillisessa vaihdannassa olevia ulkomaisia tavaroita täyttämättä lainmukaisia tuontiedellytyksiä."

15 Rikosprosessilain (ley de enjuiciamento criminal) 847 §:n mukaan Audiencia Provincialin muutoksenhakuelimenä antamasta ratkaisusta ei voida valittaa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Audiencia Provincial de Málagan mukaan on painavia syitä olettaa, että täsmentämättömänä päivänä vuonna 1993 Minerva-yhtiön osakkaat ja johtajat päättivät tuoda Setúbalin (Portugali) sataman kautta Tunisiasta ja Turkista peräisin ollutta oliivilamppuöljyä (eli jalostettua oliiviöljyä), jota ei ilmoitettu tulliviranomaisille. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tavara kuljetettiin sitten kuorma-autoilla Setúbalista Málagaan (Espanja). Sen mukaan syytetyt olivat suunnitelleet väärennetyn laskutusjärjestelmän, jonka tarkoituksena oli antaa ymmärtää, että öljy oli peräisin Sveitsistä.

17 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Supremo Tribunal de Justiça (Portugali) katsoi tuomiossaan, jonka se antoi Tribunal de Setúbalin tuomiosta tehdystä valituksesta, että Portugaliin tuotu oliivilamppuöljy oli kymmenessä tapauksessa peräisin Tunisiasta ja yhdessä tapauksessa Turkista ja että todellisuudessa tuotuja määriä pienemmistä määristä oli tehty ilmoitus Portugalin tulliviranomaisille.

18 Supremo Tribunal de Justiça vapautti rikoksen vanhentumisen takia syytteestä kaksi niistä henkilöistä, jotka olivat syytettyinä sen käsiteltävänä olleessa asiassa; kyseiset kaksi henkilöä ovat syytettyinä myös pääasiassa.

19 Audiencia Provincial de Málaga selittää, että sen on ratkaistava, onko tehty salakuljetusrikos vai onko päinvastoin tällainen rikos jäänyt tekemättä, koska Supremo Tribunal de Justiçan antama tuomio on oikeusvoimainen tai koska tavarat ovat yhteisön alueella vapaassa vaihdannassa.

20 Tässä tilanteessa Audiencia Provincial de Málaga on päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Sitooko se, että yhden jäsenvaltion tuomioistuimet ovat todenneet rikoksen vanhentuneeksi, muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimia?

2) Kun rikoksesta syytetty henkilö on vapautettu syytteestä rikoksen vanhentumisen takia, ulottuuko vanhentuminen toisessa jäsenvaltiossa syytettyinä oleviin henkilöihin, kun syyte koskee samaa tekoa, eli voidaanko katsoa, että rikoksen vanhentuminen hyödyttää myös henkilöitä, jotka ovat syytettyinä toisessa jäsenvaltiossa samasta teosta?

3) Jos yhden jäsenvaltion rikostuomioistuimet ovat katsoneet, että salakuljetusrikoksen tekemisen toteamiseksi ei ole osoitettu, että tavara olisi peräisin yhteisön ulkopuolelta, ja ovat vapauttaneet syytettyinä olevat henkilöt syytteestä, voivatko toisen jäsenvaltion tuomioistuimet laajentaa tutkintaansa osoittaakseen, että tavara on tuotu yhteisön ulkopuolisesta valtiosta tulleja suorittamatta?

4) Kun jonkin jäsenvaltion rikostuomioistuin on todennut, että tavaran laitonta tuontia yhteisön alueelle ei ole osoitettu tai että salakuljetusrikos on vanhentunut,

a) voidaanko katsoa, että kyseinen tavara on vapaassa vaihdannassa muiden jäsenvaltioiden alueella?

b) voidaanko katsoa, että markkinoille saattaminen toisessa jäsenvaltiossa sen jälkeen, kun tavara oli tuotu siihen jäsenvaltioon, jossa syytetty vapautettiin syytteestä, on itsenäinen ja siis rangaistava teko, vai onko sen päinvastoin katsottava olevan erottamattomasti maahantuontiin liittyvä teko?"

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaisuus

21 Tämän tuomion 12 ja 15 kohdasta ilmenee, että nyt käsiteltävässä asiassa yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen lausumaan yleissopimuksen 54 artiklan tulkinnasta EU 35 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 3 kohdan a alakohdan nojalla.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, sovelletaanko yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvää ne bis in idem -periaatetta sopimusvaltion tuomioistuimen sellaiseen ratkaisuun, jolla syytetty vapautetaan lainvoimaisesti syytteestä, koska syytteen perusteena ollut rikos on vanhentunut.

23 Kyseisen 54 artiklan mukaan henkilöä ei voida syyttää sopimusvaltiossa sellaisesta samasta teosta, jonka toinen sopimusvaltio on jo ratkaissut antamalla "lainvoimaisen tuomion", mikäli henkilö on tuomion saatuaan suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä tai mikäli sitä ei voida enää suorittaa.

24 Yleissopimuksen 54 artiklan muodostavaan ainoaan virkkeeseen sisältyvässä päälauseessa ei viitata mitenkään lainvoimaiseksi tulleen ratkaisun sisältöön. Päälausetta ei ole sovellettava pelkästään niihin ratkaisuihin, joissa syytetty tuomitaan syylliseksi (ks. vastaavasti asia C-150/05, Van Straaten, tänään annettu tuomio, Kok. 2006, s. I-9327, 56 kohta).

25 Näin ollen yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvää ne bis in idem -periaatetta sovelletaan sellaiseen sopimusvaltion lainkäyttöviranomaisten antamaan ratkaisuun, jolla syytetty vapautetaan lainvoimaisesti syytteestä puutteellisen näytön takia (em. asia Van Straaten, tuomion 61 kohta).

26 Pääasiassa on kyse siitä, päteekö edellä esitetty myös silloin, kun syytetty vapautetaan syytteestä lainvoimaisesti, koska syytteen perusteena ollut rikos on vanhentunut.

27 On varmaa, että yleissopimuksen 54 artiklan tarkoituksena on estää se, että henkilöä voitaisiin syyttää samoista teoista useiden sopimusvaltioiden alueella, koska hän käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen (ks. yhdistetyt asiat C-187/01 ja C-385/01, Gözütok ja Brügge, tuomio 11.2.2003, Kok. 2003, s. I-1345, 38 kohta ja em. asia Van Straaten, edellä mainitun tänään annetun tuomion 57 kohta). Kyseisellä artiklalla taataan kansalaisoikeudet henkilöille, joita koskevassa asiassa on syytteen nostamisen jälkeen annettu lainvoimainen ratkaisu. Näiden henkilöiden on voitava liikkua vapaasti joutumatta pelkäämään toisessa sopimusvaltiossa uusia rikossyytteitä samasta teosta.

28 Kyseisen tavoitteen täytäntöönpano vaarantuisi, jos yleissopimuksen 54 artiklaa ei sovellettaisi silloin, kun sopimusvaltion tuomioistuin on syyteoikeuden käyttämisen jälkeen antanut ratkaisun, jolla syytetty vapautetaan syytteestä lainvoimaisesti, koska syytteen perusteena ollut rikos on vanhentunut. Tällaisen henkilön osalta on siis katsottava, että häntä koskevassa asiassa on annettu kyseisessä artiklassa tarkoitettu lainvoimainen ratkaisu.

29 Sopimusvaltioiden lainsäädäntöä ei tosin ole yhdenmukaistettu vanhentumisaikojen osalta. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevan VI osaston, jonka 34 ja 31 artikla on vahvistettu yleissopimuksen 54–58 artiklan oikeusperustaksi, Schengenin sopimuksen tai yleissopimuksenkaan missään määräyksessä ei kuitenkaan aseteta yleissopimuksen 54 artiklan soveltamisen edellytykseksi jäsenvaltioiden rikoslainsäädännön yhdenmukaistamista tai edes sen lähentämistä syyteoikeuden raukeamista koskevien menettelyjen alalla (em. yhdistetyt asiat Gözütok ja Brügge, tuomion 32 kohta), eikä niissä aseteta kyseisen artiklan soveltamisen edellytykseksi yleisemmin myöskään jäsenvaltioiden rikoslainsäädännön yhdenmukaistamista tai lähentämistä (ks. asia C-436/04, Van Esbroeck, tuomio 9.3.2006, Kok. 2006, s. I-2333, 29 kohta).

30 On lisättävä, että yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvä ne bis in idem -periaate edellyttää välttämättä sitä, että sopimusvaltioiden välillä vallitsee vastavuoroinen luottamus toistensa rikosoikeudelliseen järjestelmään ja että kukin sopimusvaltio hyväksyy muiden sopimusvaltioiden voimassa olevien rikosoikeuden sääntöjen soveltamisen, vaikka niiden kansallista oikeutta soveltamalla päädyttäisiinkin toisenlaiseen tulokseen (em. asia Van Esbroeck, tuomion 30 kohta).

31 Puitepäätös 2002/584 ei ole esteenä ne bis in idem -periaatteen soveltamiselle tilanteessa, jossa syytetty on vapautettu lainvoimaisesti syytteestä rikoksen vanhentumisen takia. Puitepäätöksen 4 artiklan 4 alakohdassa, johon Alankomaiden hallitus on vedonnut yhteisöjen tuomioistuimelle esittämissään huomautuksissa, annetaan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle mahdollisuus kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön muun muassa silloin, kun syyteoikeus on vanhentunut täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsää-

dännön mukaan ja kun teot kuuluvat tämän jäsenvaltion toimivaltaan sen oman rikoslainsäädännön mukaan. Tämän mahdollisuuden täytäntöönpanon edellytyksenä ei ole sellaisen tuomion olemassaolo, joka perustuisi syyteoikeuden vanhentumiseen. Tilannetta, jossa yhdessä jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lainvoimainen tuomio, säännellään puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa, jossa säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomasta kieltäytymisperusteesta.

32 Pääasian monimutkaisuuden takia on lopuksi korostettava, että kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkistaa, onko teko, jota koskevassa asiassa on annettu lainvoimainen tuomio, sama kuin kyseisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva teko.

33 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvää ne bis in idem -periaatetta sovelletaan sopimusvaltion tuomioistuimen sellaiseen ratkaisuun, joka annetaan syyteoikeuden käyttämisen jälkeen ja jolla syytetty vapautetaan syytteestä lainvoimaisesti, koska syytteen perusteena ollut rikos on vanhentunut.

Toinen kysymys

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, keihin henkilöihin ne bis in idem -periaatetta voidaan soveltaa.

35 Tämän osalta yleissopimuksen 54 artiklan sanamuodosta ilmenee selvästi, että ne bis in idem -periaatteesta voivat hyötyä ainoastaan ne henkilöt, joita koskevassa ensimmäisessä asiassa on annettu lainvoimainen tuomio.

36 Tätä tulkintaa tukee Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston määräysten tavoite, sellaisena kuin se ilmaistaan EU 2 artiklan ensimmäisen kohdan neljännessä luetelmakohdassa, jonka mukaan tavoitteena on "pitää yllä ja kehittää unionia vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, jossa henkilöiden vapaa liikkuvuus taataan toteuttamalla samalla – – rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevat aiheelliset toimenpiteet".

37 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, että yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvää ne bis in idem -periaatetta sovelletaan vain niihin henkilöihin, joita koskevassa asiassa sopimusvaltiossa on annettu lainvoimainen tuomio.

Kolmas kysymys

38 Kolmas kysymys perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan jäsenvaltion rikostuomioistuimet ovat katsoneet, että salakuljetusrikoksen tekemisen toteamiseksi ei ole osoitettu, että tavara olisi peräisin yhteisön ulkopuolelta.

39 Tällainen lähtökohta on kuitenkin ristiriidassa pääasian tosiseikkojen kanssa, sellaisina kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ne kuvannut ja sellaisina kuin ne toistetaan tämän tuomion 16–18 kohdassa.

40 Enemmistö pääasiassa syytettyinä olevista henkilöistä väittää ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tulkitsevan Supremo Tribunal de Justiçan antamaa tuomiota virheellisesti. He väittävät, että toisin kuin ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, kyseinen tuomioistuin ei katsonut, että Portugaliin todellisuudessa tuotuja määriä pienemmistä määristä olisi ilmoitettu tulliviranomaisille. Heidän mukaansa salakuljetusrikoksesta ja asiakirjojen väärentämistä koskevasta rikoksesta vireille pantu rikosoikeudenkäynti julistettiin rauenneeksi kyseisten rikosten vanhentumisen takia, joka oli todettu ennen kyseisessä tuomioistuimessa pidetyn istunnon

aloittamista annetulla tuomioistuinratkaisulla. Lisäksi syytetyt toteavat, että heidät vapautettiin samassa rikosoikeudenkäynnissä esitetyn siviilioikeudellisen vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä, koska väitettyä tekoa ei ollut näytetty toteen.

41 Tämän osalta on palautettava mieleen, että EY 234 artiklan mukaista järjestelmää voidaan soveltaa EU 35 artiklaan perustuvaan ennakkoratkaisupyyntöön, jollei viimeksi mainitun artiklan mukaisista edellytyksistä muuta johdu (ks. asia C-105/03, Pupino, tuomio 16.6.2005, Kok. 2005, s. I-5285, 28 kohta). EY 234 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, joka perustuu kansallisilla tuomioistuimilla ja yhteisöjen tuomioistuimella olevien tehtävien selkeään jakoon, kaikki asian tosiseikkojen arviointi kuuluu kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan. Yhteisöjen tuomioistuin siis on toimivaltainen lausumaan ainoastaan yhteisön säädöksen tulkinnasta tai pätevyydestä niiden tosiseikkojen perusteella, jotka kansallinen tuomioistuin sille ilmoittaa (ks. asia C-235/95, Dumon ja Froment, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. I-4531, 25 kohta ja asia C-421/01, Traunfellner, tuomio 16.10.2003, Kok. 2003, s. I-11941, 21 kohta).

42 Sen tulkinnan valossa, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tehnyt Supremo Tribunal de Justiçan antamasta tuomiosta, on kyseenalaista, voidaanko kolmas kysymys ottaa tutkittavaksi.

43 Tästä tulkinnasta nimittäin on todettava, että kolmannen kysymyksen perustana oleva se lähtökohta puuttuu, jonka mukaan syytetyt vapautettiin syytteestä, koska ei ollut näyttöä tai ei ollut riittävästi näyttöä siitä, että tavara olisi ollut peräisin yhteisön ulkopuolelta.

44 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä katsotaan, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimen onkin lähtökohtaisesti ratkaistava ennakkoratkaisukysymykset silloin, kun ne koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, sen asiana on poikkeuksellisissa tilanteissa tutkia ne olosuhteet, joissa kansallinen tuomioistuin on saattanut asian sen käsiteltäväksi, jotta se voisi arvioida, onko se toimivaltainen. Yhteisöjen tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen

esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. erityisesti asia C-13/05, Chacón Navas, tuomio 11.7.2006, Kok 2006, s. I-6467, 32 ja 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Kun nyt käsiteltävässä asiassa otetaan huomioon se, miten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuvannut tosiseikat, kolmas kysymys koskee luonteeltaan hypoteettista ongelmaa.

46 Näin ollen ei ole tarpeen, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa tähän kysymykseen.

Neljäs kysymys

47 Samoista tämän tuomion 41–45 kohdassa mainituista syistä neljäs kysymys on jätettävä tutkimatta sikäli kuin se perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan syytetyt on vapautettu syytteestä, koska ei ole näyttöä tai koska se on puutteellista. Neljäs kysymys on sitä vastoin otettava tutkittavaksi sikäli kuin se koskee tilannetta, jossa jäsenvaltion tuomioistuin on todennut, että salakuljetusrikos on vanhentunut.

Neljännen kysymyksen a kohta

48 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännen kysymyksen a kohdassa, voidaanko sopimusvaltion tuomioistuimen lainvoimaisen tuomion, jossa salakuljetusrikoksen todetaan vanhentuneen, perusteella katsoa, että kyseessä oleva tavara on vapaassa vaihdannassa muiden jäsenvaltioiden alueella.

49 EY 24 artiklan mukaan kolmen edellytyksen on täytyttävä, jotta kolmansista maista tulevien tuotteiden voidaan katsoa olevan jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa. Tuotteiden nimittäin katsotaan olevan jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa, jos tuontimuodollisuuksia on noudatettu, tuotteista on tässä jäsenvaltiossa kannettu niistä menevät tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut eikä näitä tulleja tai maksuja ole kokonaan tai osittain palautettu.

50 Se, että jäsenvaltion tuomioistuin toteaa vanhentuneeksi salakuljetusrikoksen, josta syytettyä syytetään, ei muuta kyseessä olevien tuotteiden oikeudellista luonnehdintaa.

51 Ne bis in idem -periaate sitoo sopimusvaltion tuomioistuimia ainoastaan sikäli kuin periaate on esteenä syytetyn, jota koskevassa asiassa toinen sopimusvaltio on jo antanut lopullisen ratkaisun, asettamiselle syytteeseen toisen kerran samasta teosta.

52 Neljännen kysymyksen a kohtaan on siis vastattava, että sopimusvaltion rikostuomioistuin ei voi katsoa tavaran olevan alueellaan vapaassa vaihdannassa pelkästään sen perusteella, että toisen sopimusvaltion rikostuomioistuin on todennut saman tavaran osalta, että salakuljetusrikos on vanhentunut.

Neljännen kysymyksen b kohta

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännen kysymyksen b kohdassa, onko markkinoille saattaminen toisessa jäsenvaltiossa sen jälkeen, kun tavara oli tuotu siihen jäsenvaltioon, jossa syytetty vapautettiin syytteestä rikoksen vanhentumisen takia, osa samaa tekoa vai onko se ensimmäisessä jäsenvaltiossa tapahtuneeseen maahantuontiin nähden itsenäinen teko.

54 Yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvän "saman teon" käsitteen soveltamisen kannalta ainoana merkityksellisenä kriteerinä on tapahtuneiden tekojen identtisyyttä koskeva kriteeri, jolla tarkoitetaan sitä, että kyse on joukosta konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja (ks. em. asia Van Esbroeck, tuomion 36 kohta).

55 Erityisesti pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta tilanteesta on todettava, että se voi olla joukko tällaisia seikkoja.

56 Tätä koskeva lopullinen arviointi kuitenkin kuuluu toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille, joiden on selvitettävä, muodostavatko kyseessä olevat tapahtuneet teot joukon sellaisia tosiseikkoja, jotka liittyvät erottamattomasti toisiinsa ajallisesti, alueellisesti sekä sisällöltään (ks. em. asia Van Esbroeck, tuomion 38 kohta).

57 Edellä esitetystä seuraa, että tavaran saattaminen markkinoille toisessa jäsenvaltiossa sen jälkeen, kun se oli tuotu siihen jäsenvaltioon, jossa syytetty vapautettiin syytteestä, on teko, joka voi olla osa yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettua "samaa tekoa".

Oikeudenkäyntikulut

58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin 19.6.1990 Schengenissä, 54 artiklaan sisältyvää ne bis in idem -periaatetta sovelletaan sopimusvaltion tuomioistuimen sellaiseen ratkaisuun, joka annetaan syyteoikeuden käyttämisen jälkeen ja jolla syytetty vapautetaan syytteestä lainvoimaisesti, koska syytteen perusteena ollut rikos on vanhentunut.**

2) **Kyseistä periaatetta sovelletaan vain niihin henkilöihin, joita koskevassa asiassa sopimusvaltiossa on annettu lainvoimainen tuomio.**

3) **Sopimusvaltion rikostuomioistuin ei voi katsoa tavaran olevan alueellaan vapaassa vaihdannassa pelkästään sen perusteella, että toisen sopimusvaltion rikostuomioistuin on todennut saman tavaran osalta, että salakuljetusrikos on vanhentunut.**

4) **Tavaran saattaminen markkinoille toisessa jäsenvaltiossa sen jälkeen, kun se oli tuotu siihen jäsenvaltioon, jossa syytetty vapautettiin syytteestä, on teko, joka voi olla osa kyseisessä 54 artiklassa tarkoitettua "samaa tekoa".**

Allekirjoitukset